

مطالبات روز گذشته رهبر انقلاب می تواند منجر به تغییرات راهبردی در قوه قضائیه شود

ساخت عدلیه مستقل و ضد فساد

ابوالقاسم رahnای - علی مولتی

گروه جامعه

صبح روز یکشنبه هفتم تیرماه به مناسبت سالروز شهادت مظلومانه آیت‌الله دکتر بهشتی و ۷۲ تن از شهدای واقعه ترورسیستی انفجار در حزب جمهوری اسلامی و روز قوه قضائیه، غلامحسین محسنی اژه‌ای به‌همراه جمعی از مدیران دستگاه قضایی با رهبر انقلاب اسلامی دیدار کردند. رهبر معظم انقلاب در این دیدار قوه قضائیه را

عامل مهم اقتدار در اداره کشور دانستند و فرمودند: «خوشبختانه جناب آقای محسنی رئیس قوه یک عنصر مومن، انقلابی‌اند،واقعاایشان مومند،انقلابی‌اند،پرکارند، مردمی و دور از تشریفاتند.» ایشان همان‌طور که در ادامه صحبت‌هایشان ریاست قوه قضائیه را شخصی خواندند که؛ «گوش شنوا هم دارد، از منتقدین و اینها می‌شنوند. هرچه که بگویند، گوش شنوا دارد ایشان می‌شنود.» هشت توصیه مهم خطاب به مدیران دستگاه قضایی کشور برشمردند، «مبارزه جدی با فساد» یکی از مهم‌ترین توصیه‌های رهبر انقلاب به مسئولان قضایی بود. ایشان

محورهایی از بحث درهم شکستن ساختارهای فسادزا

امکان است یک رئیس دادگستری از چوب آمار استفاده کند تا پرونده‌ای حل وفصل شود وگرنه ممکن است آن پرونده چندین سال بر میز قاضی بماند. دوم بحث ضابطان دستگاه قضایی است که در صحبت‌های رهبری به‌طور ویژه نیز بدان اشاره شد، محوری بسیار مهم در آن بین بردن ساختارهای فسادزا در قوه قضائیه که رهبر انقلاب به‌عنوان یکی از توصیه‌های خود به مسئولان قوه‌قضائیه تحت‌عنوان «تنظیم ارتباطات قوه‌قضائیه و ضابطان قضایی» مطرح کردند؛ «بر رفتار ضابطان باید مراقبت و نظارت شود که در حق متهم زیاده‌روی یا تندروی نشود. دستگاه قضایی نیز نباید تحت‌تاثیر ضابط‌باشد بلکه باید به‌صورت مستقل به مسائل رسیدگی کند. البته نظرات کارشناسی ضابطان نیز نادیده گرفته‌نشود.»توضیح آنکه دستگاه قضایی نباید تحت‌تاثیر ضابط باشد، به‌طور کلی ضابط هرگاه از حد خودش فراتر می‌رود، به‌نوعی به ذی‌نفع در پرونده تبدیل می‌شود و در مواردی سعی می‌کند پرونده را مدیریت کند، در این صورت حتی احتمال اینکه آن ضابط، قاضی را نیز تحت‌تاثیر قرار بدهد، وجود دارد. به‌عنوان مثال در پرونده‌ای قضایی ضابطی وجود دارد که صاحب رسانه

فرمایشات رهبری مقدمه فصل جدیدی از مبارزه با فساد در دستگاه قضایی

کامل و اشرف لازم ایشان بر اوضاع و احوال دستگاه قضایی، نگاه آسیب‌شناسانه رهبری را باید منتهم شمارد و دلسوزانه و هوشمندانه با اراده جدی به مبارزه با فساد اقدام کرد. مبارزه با فساد درون دستگاه قضایی از اهمیت و ضرورت مضاعف و صدچندان برخوردار است، به این معنا که قوه‌قضائیه خود نماند و مظهر و متولی مبارزه با فساد، احقاق حق و اجرای عدالت است. از این حیث کم‌ترین و کوچک‌ترین فسادی درون دستگاه قضایی پذیرفته نیست و آثار فساد گسترده‌تری نسبت به سایر مراکز و

ملزومات اقتدار و استقلال در قضاوت و سلامت دستگاه قضا

که نیاز او را برطرف کند و احتیاج او به مردم کم شود. نکته دیگر این است که ساختار دستگاه قضایی باید تأمین‌کننده شأن و جایگاه قضاوت باشد، یعنی قاضی شریف دادگستری باید به لحاظ شخصیتی، روحی و روانی در جایگاه قابل قبولی قرار گیرد. باز در این خصوص حضرت‌امیر خطاب به مالک‌اشتر می‌فرماید آنچنان مقام قاضی را نزد خود بالا ببر که از نزدیکان شما احدی نفوذ به او را طمع نکند تا از ضایع شدن توسط مردم نزد تو در امان باشد. مورد دیگر درخصوص ساختار جذب قضات و انتصابات و ارتقای قضات است. در این خصوص باید براساس معیارها و ملاک‌های منطقی برشایسته‌سالاری این امر صورت گیرد. حضرت‌امیر خطاب به مالک‌اشتر می‌فرماید در زمینه انتخاب قاضی از هر جهت دقتی بلیغ و رسا کن که باید برترین اشخاص به امر خطیر قضاوت گمارده شوند. بنابراین به لحاظ ساختاری باید مکانیسمی اجرا شود تا در زمینه جذب اشخاص در دستگاه قضایی براساس ملاک‌های

اعمال نفوذ ضابط در پرونده از گلوگاه‌های اصلی فساد در دستگاه قضا

باشد. در برخی پرونده‌ها که ضابطان از اقتدار بالایی برخوردار هستند بالقوه می‌توانند زمینه‌ساز اعمال نفوذ و نظر شخصی در پرونده‌ها فراهم شود. از این نظر دستگاه قضایی باید رابطه خود را با ضابطین ولو ضابطان قدرتمند که ممکن است دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی باشند به‌طور روشن تعریف کنند و درواقع اقدامات قضات شجاع و بعضاً جوان خود در مقابل ضابط اقدامات

عدم شفافیت در فرآیند تصمیم‌گیری قضایی از دیگر بسترهای فسادخیز

خصوص باید ساختارهای آموزش حرفه‌ای، به‌روزرسانی اطلاعات و دانش قضات مورد بازنگری جدی قرار گیرد، به‌خصوص در زمینه‌های شاهد مسائل نوظهور، مقتضیات جدید جامعه و موضوعات کاملاً تخصصی هستیم. زمانی که این زیرساخت‌ها و پیش شرط‌ها فراهم شد و گلوگاه‌ها و بسترهای فساد از میان برداشته شد باید مکانیسم نظارت‌های قضایی، انتظامی و انضباطی و حفاظتی در این خصوص تقویت شود. برخورد جدی، قاطع و قانونی با متخلفان و مفسدان در دستگاه قضایی و هم‌زمان تشویق شایسته قضات شریف و دانشمند که مایه مباهات و افتخار دستگاه قضایی هستند باید در دستورکار قرار گیرد. دادرسرای رسیدگی به جرائم قضات، دادرسرای رسیدگی به جرائم کارکنان دولت، حفاظت اطلاعات قوه‌قضائیه

چهارشنبه ۸ تیر ۱۴۰۱ شماره ۳۶۲۸

یادداشت

رنگ کردن گنجشک و قالب کردن آن جای قناری

مریم رحمانی
خبرنگار

ساعت حدود شش یا هفت عصر یک روز گرم و اواخر خرداد است. تقریباً ساعت شلوغ مترو و ترافیک خیابان هاست. برای فرار از ترافیک خود را به مترو می‌رسانم. اولین قطار چیزی شبیه کنسرو است؛ مردم کیپ تا کیپ به هم چسبیده‌اند؛ جوری که بینی این یکی جایی درست مقابل چشمان آن یکی است. امروز اما زنانه مردانه ندارد و تقریباً از سر تا ته قطار همه واگن‌ها شرایط یکسانی دارد.

بی‌خیال قطار اول می‌شوم و منتظر می‌مانم تا شاید اوضاع در قطار بعد کمی بهتر باشد. روی صندلی می‌نشینم و روزنامه امروز را ورق می‌زنم. «شگرد ترازوی شکسته» عنوان گزارش صفحه اجتماعی امروزمان بود. کنجکاو می‌شوم و شروع به خواندن می‌کنم. موضوع برام جدید نیست؛ چراکه همیشه گول این ترفندها را می‌خورم اما شگرد جالبی است. چند دقیقه‌ای بیشتر طول نمی‌کشد که قطار بعدی وارد ایستگاه می‌شود. چیزی از قبلی کم ندارد، پس باید به شانس خودم درود بفرستم و سوار شوم.

ایستگاه حسن آباد است و تمام امیدم به این است در ایستگاه امام‌خمینی(ره) که یک ایستگاه مرکزی است، جمعیت پیاده شوند تا شاید بتوانم یک جای مناسب برای ایستادن و به اندازه یک دستم میله برای تکیه‌گاه قرار دادن پیدا کنم که خیلی زود تمام نقشه‌هایم نقش برآب می‌شود. به ایستگاه امام‌خمینی می‌رسیم اما تقریباً یک‌سوم از مسافران پیاده شده و درعوض یک‌ونیم برابرش مسافر جدید سوار شده و درها بسته می‌شود. هوای داخل واگن دم دارد و چیزی شبیه فضای یک زودپز درحال انفجار با سونای خشک است اما آزاردهندگی این فضا گویا فقط برای مسافران است و دقیقاً همین شلوغی و کلافگی دست به دست هم می‌دهد تا دستفروشان سطح فروش خود را بالا ببرند و به‌قول قدیمی‌ها سرچراغی کاسب‌هاست. مسافران هرکدام به‌نوعی مشغولند؛ یکی داخل اینستاگرام می‌چرخد، یکی با پسر کوچولوش مشغول ریزریز صحبت کردن است. از شلوغی چهره‌ها را نصفه‌نیمه می‌بینم و این برابم خوشایند نیست؛ چراکه عادت دارم به آدم‌ها نگاه کنم و تا می‌توانم آنالیزشان کرده و گاهی که سر کیف باشم برایشان قصه هم بیاфم. در کج و راست شدن برای پیدا کردن سوزۀ مناسبی هستم که خانم جوان فروشنده‌ای از وسط جمعیت با صدای بلند نظر همه را به خود جلب می‌کند و در بطری‌ای که داخلش مایع نارنجی‌رنگی است را روی دستش بالا گرفته و باز کرده و ادعا می‌کند زعفران است و هم‌زمان با تکان‌های محکم بطری بلندبلند می‌گوید: «این همه پول زعفرون می‌دید، اگه از این گل زعفرون‌ها ببرید همون عطر و طعم رو میدید البته با هزینه کمتر» و در بطری رو می‌بندد و تندتند شروع می‌کند به تکان دادن و تبلیغ‌کردنش و به‌نوعی شلوغ کردن فضا. در همان چند دقیقه عطر ملایم زعفران در فضا پیچیده و کم‌کم خانم‌ها برای خرید ترغیب می‌شوند. خب به‌نوعی استفاده بهینه از زمان و مکان است؛ هم در مسیر خریدشان را کرده‌اند، هم جنس به قیمت خریده‌اند و دقیقاً الان وقت‌زدن تیر خلاص از طرف خانم دستفروش است.

خانم جوانی که به فاصله هفت، هشت نفری از فروشنده زعفران ایستاده با صدای بلند به بغل دستی‌اش می‌گوید: «آخ چه خوب شد دیدمش خدا خیرت بده صداش می‌کنی» و زن بغل دستی از همه‌جا بی‌خبر فروشنده را صدا می‌کند که «خانم مشتری داری»، فروشنده از لیدلای مردم اشاره می‌کند «چندتا؟» و خانم با اشاره دست می‌گوید سه‌تا، دستش را جمع می‌کند و حالا وقت مانیفست است تا فروشنده بسته‌ها را جدا کند و به او برساند. شروع می‌کند که «مامانم و خواهرم دققم پیش که ازت خریدم گفتن دیدمت واسشون بگیرم، والا تو این گرونی کی دستش به زعفرون می‌رسه اینم که همونه» و آب‌وتاب ادامه می‌دهد که «چه طعمی و چه رنگی» همین باعث دست گرفتن فروشنده می‌شود که «خانم‌ها مشتری‌م تو واگن هست ازش بپرسید بعد بخردی» و سیل خانم‌های مشتاق برای زدن بسته‌های گل زعفران در هوا.

اما خانم میناسالی که کنار من ایستاده بود آروم صورتش را به سمت من می‌چرخاند، چادرش را با دندان سفت می‌کند و می‌گوید: «دروغ میگه خانم، پوست گوجه‌فرنگی رو آسیاب می‌کنن رنگ می‌زنن به جای زعفرون، تو اون شیشه هم به کم زعفرون ریختن که عطرش پخش بشه وگرنه کجا یک‌دهم قیمت اصلی زعفرون میدن، حالا گلش ریشه‌اش یا هر جاش» و یک والای کشداری می‌گوید ریز می‌خندد. درحال حلاجی کردن و پیداکردن رابطه پوست گوجه‌فرنگی و چگونگی تبدیلیش به زعفران هستم که تلفنم زنگ می‌خورد، به اجبار پیاده می‌شوم و بعد از صحبت با تلفن سوار قطار بعدی شده و با قطار بعدی ادامه مسیر را طی کنم. قطار کمی خلوت‌تر بود جای نفس کشیدن داشت و فرصت دیدن چهره کامل آدم‌ها را به من می‌داد.

در حال و هوای گفت‌وگوی تلفنی‌ام بودم که صدا و شامورتی بازی آشنایی نظرم را جلب کرد؛ دوباره همان فروشنده و از قضا دوباره همان مشتری راضی. بله، ماجرا از این قرار بود که ساعت شلوغی مترو و ندیدن چهره آدم‌ها و خستگی و کلافگی مسافران همه دست به دست هم می‌دادند تا این خانم و همکارش این مردم بیچاره را رنگ کنند و با چیدن سناریوی یک مشتری راضی و یک جنس به‌قیمت، درواقع گنجشک را جای قناری به مسافران قالب کنند.

چهارشنبه ۸ تیر ۱۴۰۱ شماره ۳۶۲۸

مطالبات روز گذشته رهبر انقلاب می تواند منجر به تغییرات راهبردی در قوه قضائیه شود

صبح روز یکشنبه هفتم تیرماه به مناسبت سالروز شهادت مظلومانه آیت‌الله دکتر بهشتی و ۷۲ تن از شهدای واقعه ترورسیستی انفجار در حزب جمهوری اسلامی و روز قوه قضائیه، غلامحسین محسنی اژه‌ای به‌همراه جمعی از مدیران دستگاه قضایی با رهبر انقلاب اسلامی دیدار کردند. رهبر معظم انقلاب در این دیدار قوه قضائیه را

عامل مهم اقتدار در اداره کشور دانستند و فرمودند: «خوشبختانه جناب آقای محسنی رئیس قوه یک عنصر مومن، انقلابی‌اند،واقعاایشان مومند،انقلابی‌اند،پرکارند، مردمی و دور از تشریفاتند.» ایشان همان‌طور که در ادامه صحبت‌هایشان ریاست قوه قضائیه را شخصی خواندند که؛ «گوش شنوا هم دارد، از منتقدین و اینها می‌شنوند. هرچه که بگویند، گوش شنوا دارد ایشان می‌شنود.» هشت توصیه مهم خطاب به مدیران دستگاه قضایی کشور برشمردند، «مبارزه جدی با فساد» یکی از مهم‌ترین توصیه‌های رهبر انقلاب به مسئولان قضایی بود. ایشان صورت‌مساله را پاک نکرده‌اند، دوم اینکه همین موضوع

محورهایی از بحث درهم شکستن ساختارهای فسادزا

است، به این ترتیب زمانی که این ضابط شروع به رسیدگی به پرونده می‌کند، درکنار فرآیند رسیدگی، ممکن است به‌صورتی عملیات رسانه‌ای درجهت خواسته‌ضابط پیرامون آن پرونده نیز آغاز شود. این اتفاق از این نظر نگران‌کننده است که در مرحله تحقیقات مقدماتی که توسط ضابط انجام می‌شود، اطلاعات پرونده محرمانه بوده و چنانچه ضابطان در این مرحله از فرآیند دادرسی، از حدودقانون فراتر برند می‌توانندپیش از رسیدگی، دادگاهو تشکیل محکمه، از طریق رسانه‌ها به پرونده‌ای جهت بدهند، ممکن است در پرونده‌ای قاضی‌ای را داشته باشیم که به سبب وجود پیوست‌های رسانه‌ای در آن پرونده، با فشار ها و پیش‌داوری‌هایی از ناحیه افکار عمومی مواجه شود و این فشار را روی خود احساس کند که لازم است متهمی را حتما محکوم می‌گیرند. بدین ترتیب ممکن است قاضی از موضع بی‌طرفانه خود خارج شود. یکی دیگر از محورهای مهم ساختارهای فسادزا در دستگاه قضا می‌تواند معضل وجود مراجع اختصاصی باشد. در دستگاه قضایی کشور مراجع اختصاصی متعددی وجود دارند. به‌عنوان مثال دادگاه‌های عمومی را داریم که در همه‌جای دنیا

فرمایشات رهبری مقدمه فصل جدیدی از مبارزه با فساد در دستگاه قضایی

مراجع و نهادهای دبرخواهد داشت. مطابق اصل ۱۵۶ قانون اساسی قوه‌قضائیه قوه‌ای مستقل است که پشتیبان اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت وعهده‌دار رسیدگی به‌تظلم‌ها و حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی، نظارت بر حسن اجرای قوانین، اقدام جهت پیشگیری از وقوع جرم، تعقیب و مجازات مجرمان است. از این رو حساسیت، جایگاه، شأن و موقعیت دستگاه قضایی در ارتباط با مبارزه با فساد درون و بیرون واجد اهمیت مضاعف است. برای مبارزه با فساد انسداد گلوگاه‌های

ملزومات اقتدار و استقلال در قضاوت و سلامت دستگاه قضا

شایسته‌سالاری انتخاب انجام‌شود، هم‌وضعیت درآمدی،‌شدن و جایگاه اجتماعی قضات به گونه‌ای باشد که نخبران رشته حقوق تمایل به شرکت در آزمون قضات را داشته باشند. البته همان‌طور که بیان کردم ساختار دستگاه قضایی باید به گونه‌ای باشد که قاضی دغدغه اجارهبهای مسکن و پرداخت اقساط و مخارج یومیه خود را نداشته‌باشد. نکته‌ساختاری دیگر که می‌تواند فسادزا باشد بحث انتصابات و نقل و انتقال است. درخصوص انتصابات و ارتقای پایه قضایی قضات باید براساس ضابطه‌های عینی، علمی و شفاف برمبنای تعهد و تخصص کسانی انتخاب شوند که به مقام ارشد انتخاب‌کننده خود با مقام سیاسی انتصاب‌کننده مدیون و وام‌دار نباشند که این امر مانع از بروز فساد می‌شود. در ساختارها و گلوگاه‌های فساد ازموضوع نحوه ارجاع پرونده‌ها و مدیریت قضایی پرونده است، تا حد امکان باید از دخالت نیروی انسانی جهت ارجاع پرونده‌ها جلوگیری شود و پس از

اعمال نفوذ ضابط در پرونده از گلوگاه‌های اصلی فساد در دستگاه قضا

قانونی و حمایتی لازم را انجام دهد، یعنی بازپرس جوان دستگاه قضایی باید بداند که سیستم قضایی از استقلال او درمقابل هر نهاد قدرتی حمایت می‌کند. بستر فسادزا و گلوگاه فسادخیز دیگری که بسیار قابل توجه‌است رشدو گسترش موسسات حقوقی غیرمجاز است که در قالب کارچاق کن ودلال هزینه‌های سنگینی به مردم و دستگاه قضایی تحمیل می‌کنند. پذیرش بی‌رویه و

باید نظارت‌های میدانی، ملموس و غیرملموس خود را بیشتر کند و در برخی مراجع هشدارهای لازم به قضاتی

که ممکن است در معرض پیشنهادهای اصحاب دعوا قرار گیرند، ارائه کند و به جنبه پیشگیری بیشتر از درمان و مع‌گیری توجه شود. طراحی یک مکانیسم محرمانه، مدرن و ساده، در دسترس و کارآمد جهت دریافت و ثبت شکایات و گزارش‌های اصحاب دعوا، ارباب رجوع، رسانه، خبرنگاران، نهادهای غیردولتی و مردم‌نهاد می‌تواند کمک مهمی در کشف بسترهای فسادخیز و ساختارهای فسادزا باشد. به‌عنوان نکته آخر به این موضوع اشاره می‌کنم که سلامت دستگاه قضایی ضامن سلامت سایر نهادهای ارکان اداری و سیاسی حاکمیت است. بالاترین سرمایه اجتماعی اعتماد و اطمینان مردم به دستگاه قضایی است

بسیار مناسب نهایت بهره را برد.»